

EVOLUȚIA

LITERARĂ, ARTISTICĂ, SOCIALĂ.

Cluj, 1. Februarie 1923.

Anul III. No. 1—2.

REVISTĂ ILUSTRATĂ, APARE DE DOUĂ ORI PE LUNĂ.
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA CLUJ, STR. BRĂȚIANU No. 11.

279262

D. JEANA POPOVICI, ALIN-TATA
ARTISTĂ DELA TEATRUL
NAȚIONAL DIN CLUJ.

DL EMIL ISAC, INSPECTORUL TEATRU-
LOR DIN ARDEAL ȘI UNUL DIN
MAI MARI SCRITORII ROMÂNI

CUPRINSUL:

Reașterea Evoluției. — G. Tutoveanu: Iulie. — *Vulbură Poeană*: Nenumărate
dramatice. — George Dumitrescu: Versuri Pentru Bucurie. — *Ady Fudre*
Szép Ernő: Cum e? — G. Baiculescu: Literatura poporană nescrisă. —
Poezii Români în traducere ungurească. — *Insemnări*. — Carte

PREȚUL 5 LEL.

Prăvălia de comerț mare a firmei Jacob Dick și Fiul din Cluj.

Prăvălia de Textile dintre prăvăliile cele mai colosale din România a
Jacob Dick și Fiul. Proprietarul firmei, Jacob Dick semnat cu X.

al-htu
ce Românie
9052) (20/2
1904

Renașterea Evoluției.

După câteva luni de zile, revista „Evoluția”, reorganizată complet și cu alți conducători, își reea apariția. Ne place a crede, că publicul cetitor român, convins de necețitatea unei reviste, care are menirea de a propaga o literatură sănătoasă, va da un sprijin mai întins aceșei publicații, pornită nu de dragul câștigului, și din dragoste față de neam.

Revista „Evoluția” va fi ca și în trecut o tribună liberă, în care fiecare scriitor de valoare, va putea intra în

cetatea ei, pentru a predica mulțimilor tot ce este bun, nobil, frumos și sfânt.

Colaboratorii vechi sunt rugați a-și relua activitatea la aceasta revistă în aceleași condițiuni ca și în trecut, iar prietenii și abonații ei, sunt rugați a-i face propaganda necesară, pentru a putea înfrunța orice piedici materiale și a-și putea continua apariția regulat.

*Redacția și administrația
„Evoluția.”*

JULIE

*Din toată zarea limpede, senină,
Ca din mister de templuri se desface,
Cu ntreg noeanul magic de lumină,
Un cântec sfânt de liniște și pace . . .*

*Prin lozii, șoapta gureșelor presuri,
Deasupra mea, șiraguri de cocoare . . .
Privesc uimit la taina depe șesuri,
Și ochii îmi apun de-atita soare.*

G. Tutoveanu

Era cea nouă a Cafenelei, Restaurantului și Hotelu- luj „New-Jork“.

Cafeneaua, restaurantul și hotelul „New-Jork“, care se bucură de cea mai mare popularitate și simpatie atât în Cluj, cât și în Ardeal, după trecutul lui de mai multe decenii a intrat de prezent în era lui cea nouă trecând în chiria dlui Martin Friedmann.

Dupăce bătrânul simpatic, Iosif Feszl s'a retras de la conducerea lui, „New-Jork“-ul a început lupta cu diferite greutăți, încât în vara anului trecut nici urmele bunului renume n'au putut fi aflate. A devenit una dintre cele mai neglijate întreprinderi ale industriei respective.

În astfel de stare a fost preluat „New-Jork“-ul în luna August 1922 de dl. Martin Friedmann și cum s-a refăcut acest local renumit adineaori, aceasta o știu bine acei, cari frecventează regulat localul.

Cafeneaua și restaurantul „New-Jork“ este de prezent localul favorizat al publicului distins din Cluj și din provincie.

Ordine, curățenie, serviciu solid și exact, bucate și beuturi dintre cele mai gustoase și curate, localuri bine încălzite, tonul ireproșabil al personalului au ridicat localul „New-Jork“ la nivelul întreprinderilor celor mai distinse.

LUIS JANKY

BLANAR

Cluj, Str. Universității 1.

NENOROC

*De fiecare stea anin privirea
În infinitul nopții — pân'târziu.
Mi-a da vreuna poate fericirea?
O, necuprinsă e nemărginirea
În strana sufletului meu pustiu.*

*Rotindu-mi ochii mari din zare 'n zare
Îmi leg norocul slab de câte-o stea;
Dar steaua prinde-a crește 'n tremurare,
O vâd'ca o săgeată 'n fulgerare
Și pier e 'n zbor cu fericirea mea.*

Volbură Poeand

Cel mai vechiu și mai consolidat institut financiar românesc din Transilvania „Albina“, institut de credit și de eco omii, Sibiu. Filiale: București, Brașov, Cluj, Lugoj, Mediaș Târgul-Murășului și Timișoara Agenturi: Sănmărtin. Capital societar Lei 25.000,000. — Fonduri de rezervă și pensuni Lei 12.500,000 depuneri spre fructificare și în Cont-Curent Lei 200 000,000 acordă: Imprumuturi cambi-ale scont, împrumuturi ipotecare, Cont-Curent, finanțază întreprinderi etc. Primește depuneri spre fructificare pe libele și în Cont-Curent 4½—5% după termenul de abzicere, plătind însuși darea de interese. Emite acreditive. Îngrijește încasări de cecuri și asigurațiuni asupra oricărei pieți, mijlocește tot felul de afaceri de bancă. Orice informațiuni se dau gratuit și prompt atât de Centrala din Sibiu, cât și de filialele și agenturile institutului. Direcțiunea.

Conflicte dramatice.

Elevul de liceu învață „teoria dramei”: tragicul comical, tragic-comical, burlescul. Cu cartea în mână a ajuns într-o societate a tatălui său, iar tatăl sau îi spuse: „Ei, să te vedem! Ești stăpân pe materie?” — Da, tată! — „Dacă ești, nu te gândești la exemplele din dramaturgie clasică, din Shakespeare, Hugo sau Goethe, ci cauți conflicte dramatice din viața actuală”.

Fiul plecă, rușinat, capul. Nu-i venea la repezeală nici un exemplu în minte. Tatăl scoase din portofel o tăietură de jurnal („Neue Freie Presse”, din Ian. 1915) și citi telegrama trimisă de scriitorul englez *Berhard Shaw* traducătorului său, germanului *Siegfried Trebitsch*: „În ce situație respingătoare (*Widerlich*) a ajuns civilizația. Se sfâșie singură, în loc de a se alia împotriva singurului dușman comun din Ost. Eu și cu Dta, unul împotriva altuia, pe picior de război! Poate fi ceva mai absurd? ... *Berhard Shaw*.”

— „Ce element găsești aici?”, întreabă tatăl.

— „O picătură de... tragic”.

— „Un strop greu. Doi prieteni, cu aceleași sentimente să-și stea față 'n față, fiindcă lozincă falsă a unei părți din neamul unuia a prins rădăcină...”

— „Am și eu un exemplu de acestea”, zise fiul și citi: „Zilele trecute mama poetului *Ady* a trimis lui *Goga* fotografia fiului mort, însoțită de o tabachieră, pe care poetul o purta cu el.”

— „A, ai dreptate. Arată.”

Fiul citi mai departe din „Adevărul lit. și artistic” (15 Mai

1921): „Acest omagiu care în-trece un simplu gest de curtenie și o amintire trecătoare în vremelnica noastră trecere prin viață, e un simbol al înfrățirii, pe care poetul mort o cere dincolo de mormânt, pentru liniștirea spiritelor și mângăierea sufletelor încercate.”

— Ce păcat că *Ady* a bătut toaca la urechea surdului, cerând drepturi pentru naționalități”, oftă unul din societate.

— „Da, da,” suspină tata. „Pe *Ady* nu l-au ascultat, fiindcă era „poet” — pe *Ignotus*, fiindcă este „critic”, pe *Mocsári* l-au dat jos din presidenție, pe *Jászi* îl silesc să trăiască afară de țară, pe *Aurel C. Popovici* — iacă fiul meu, alt element de conflict dramatic — pe *Aurel C. Popovici* îl urmăresc și rețetele scrise cu sânge pentru pacientul bolnav greu, *Ungaria*, i-le ard.”

— „Ce ar fi putut lucra împreună oamenii aceștia de n'ar fi bântuit lozincile false!” își dete părerea unul din oaspeți.

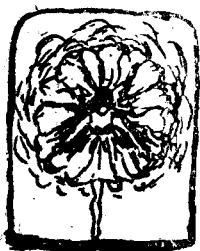
— „Eu cunosc un caz de fatalitate... dramatică.”

— „Care?”

— „L-am citit descris de presedintele criticilor francezi *Adolphe Brisson*: un medic francez, directorul unui ospiciu de alienați, idealist, devotat meseriei sale, altruist la extrem — lovit în cap și omorât de o ceată de... *nebuni*. Înainte de a muri, își făcea testamentul cu țesta capului zdrobită ca un stoic.”

— „Da, aici ai sămburele „fatum”-ului tragediilor antice, fiul meu...”

Ilie Marin.

Abia de o săptămână s-a deschis, dar cu ziua d'întăia a curcit simpatia publicului *Varietel Biasini*. Directorul artistic, *Béla Bálint* nu numai cu numerile lui de solo, ci și prin compunerea programului distractiv și variat produce admirație. *Markus Mezei, Ileana Tőkés, Jancsi Németh, Béla Bálint* se prezintă strălucit. Jocul excelent al companiei românești și numerile de solo variate, producțiunile colosale, acrobatică ale lui *Ajas* și *George*, pictarea la iuteală a lui *Iohn Hamilton* atrag din zi în zi mai mult public. *Matia Florea* și părechea *Bejan* au tot un loc distins în cadrele programului cu jocul lor frumos și dansul lor artistic. După program dans de parchet la distracțiunea publicului.

„Agricola” Societate Anonimă de asigurări generale din București. Direcțiunea Regională pentru Transilvania, Maramureș și Crișana, Cluj, Str. Nicolea Iorga No. 11. Agenții Principale deja întințate: Oradea-Mare, Sibiu, Brașov, Sfântu-Gheorghe Târgul-Mureș, Satu-Mare, Sighetul-Marmației, Șimleul Silvaniei, Cristurul-Secuesc, Lupeni, Bistrița, Alba-Iulia, Deva, Zălau. Se primesc asigurări contra incendiului, grindinei, accidentelor corporale, răspunderi civile contra terților și toate combinațiunile de asigurări asupra vieții cu primele și în condițiunile cele mai avantajoase.

VERSURI PENTRU BUCURIE.

*In multe nopți de trudnică veghere
Când viața pare că-i un râu secăt,
In multe nopți de trudnică veghere
Cu suferință m'am cuminecat.*

*Dar dacă, Bucurie negândită,
Ai vrea să-mi vii precum un dar ceresc,
O, sfântă Bucurie negândită,
Eu nu sînt pregătît să te primesc.*

*Ca'n peșteră e frig la mine'n suflet,
Iar lacrimile toate-au înghețat,
Ca'n peșteră e frig la mine'n suflet
Și-un straniu gând mă roade ne'ncetat.*

*Tu nu veni, când negura m'apasă,
Cu răsul tău sglobiu și cristalin,
Tu nu veni, când negura m'apasă:
Mi-e teamă că m'aș nărui deplin...*

George Dumitrescu.

Intreprindere a grafică a lui Francisc Szilágyi, agenție Cluj, Piața Unirii 24. Telefon 6—07. Liferă cel mai bune produse tipografice, litografice și de compactorie, săculețe de hârtie pentru pelerii, hârtie de împachetare cu numele firmei.

Banca Ardeleana de schimb și de escont S. A. Piața Unirii 29. Cât mai favorabil eșteptuiește transmiteri în țară și în străinătate, cumpără valută din toate țările, primește depozite cu cămătă ridicată la cont curent și cecuri și eșteptuiește în mod culant încredințări de bursă din București, Budapesta, Viena etc., primește valori în depozit spre îngrijire și în safe-depозit.

Cămăși de bărbați, ciorapi, mănuși etc. izvorul cel mai eștin de cumpărare ale articolelor de modă *Succesorul lui Augustin Sándor* firma cea mai veche și mai solidă din Ardeal. Cluj. Str. Memorandului 8.

Literatura poporană nescrisă.

(Aspecte generale.)

În neîntrerupta lui evoluție, în goana către progres și superioritate asupra altora, un popor are câte odată și clipe de reculegere, clipe duiosase, când deschide cartea marilor vrednicii ale stăbunilor săi și caută să stăbată prin negurile trecutului, până la depărtata-i obârșie.

Dar în negura vremii multe din mărturii s'au pierdut; dovezi sensibile ale genului unui popor au fost distruse; năvaliri au lăsat locul gol acolo, unde are un început de strălucit civilizație; focul a nimicit operele oamenilor geniali și pământul le-a acoperit munca de ani.

Să ne gândim acum la poporul nostru, care a avut de îndurat atâtea greutăți, din care cauză nu și-a putut forma o civilizație traianică. Unde găsim dar lumini asupra trecutului? Cronicarii, istoricii au descris faptele generale ale poporului, boerii, domnii, viața clasei de sus, dor viața poporului a fost aproape ignorată. De unde cunoaștem dar poporul, de unde știm pe ce baze s'a format viața noastră de azi?

N'avem pentru aceasta decât un izvor, decât poveștile, poeziile păstrate din gură'n gură, monumente neperitoare ale geniului poporan. Ele ne oferă un câmp vast de observații asupra firii, năzuințelor, cunoștințelor poporului nostru, asupra simțului lui estetic, moral, asupra calităților și defectelor lui, tot ce se poate ajiunge de popor, cu un cuyânt, tot sufletul, țăranelui îl găsim în producțiile lui poetice.

În primul loc se pune întrebaarea: Care au fost mijloacele de creație întrebuințate de popor în producțiile lui, a fost corect sau nu în lucrările sale, legile generale ale esteticii nu sunt contrazise sau neținute în seamă?

Poporul nostru nu a avut cunoștință de legile estetice, n'a avut profesori, n'a avut de unde să o cunoască; estetica lui e o estetică naturală, născută din simțul frumosului înăscut în om. Datorită acestui simț el a produs opere ce sunt în concordanță cu toate legile estetice.

Se observă foarte bine în poezia populară o modulară și o nuan-

țare a povestirii după felul întâmplărilor ce istorisește. Vedeți ce ușor se desfășoară în descrierile liniștite în convorbiri; dar vedeți când descrie o goană de cal, o fugă, o bătălie, o noapte neagră, — ce energică și întretăiată descriere!

Pare că auzi suflarea celui ce fuge, auzi sgomotul bătăliei și înțelegi grozăvia nopții. Câteodată, ca să mărească efectul unui asemenea tablou, ca să-l apropie în mod sensibil de natură, întrebuințează onomatopeia. Ce impresie de măreție ne dă acel „mări“ din poezia populară și atâtea multe alte onomatopei din basme! Până și acel „frunză verde“ ce încoronează opera poetului popular, variază după cuprinsul bucății: de floare când e vorba de dragoste, de puternic stejar, de puternic stejar când e vorba de viteje, etc . . .

Alt adevăr estetic înțeles în mod stălucit de poetul poporan, e acel întrebuițat în descrierea frumuseții sau perfecțiunii absolute. El a înțeles că frumusețea constă într'o singură aruncătură de ochi, din totul, din armonia cu care e combinat totul în perfecțiune și că a căuta să descrii această perfecțiune element cu element, prin enunțarea părților, is'ar șterge toată frumusețea. Pentru a înlătura acest inconvenient poetul a urmat două căi : I. dintr'un tablou el ia câteva note caracteristice, făcând o sinteză vie și puternică : (holera e reprezentată ca :

„O clonțată nveninată
Cu pielea pe trup uscată
Și cu părul despletit,
Tot ca șerpi încolăcit, ')

1) Poezii populare — Alexandri (Holera)

II: de a arăta frumusețea, măreția în mod reflex, prin impresia ce face asupra altora; când cântă Mihul —

„Munții că răsună
Șoimii se adună,
Condrii se trezesc
„Frunzele șoptesc
Stelele sclipesc
Și'n cale s'opresc.“ 1)

Iar Ileana Cosinzeana e așa de frumoasă, că :

„Floare din cosița-i cântă,
Nouă mpărății ascultă.,,

La moartea eroului jalea e arătată prin faptul că întreaga natură ia parte la această tristețe: florile s'ofilesc, codrul plânge și oile-l jelesc „cu lacrimi de sânge“.2)

Poetul popular a înțeles că poezia e una din cele mai nobile manifestări ale sufletului și pentru aceasta el a crezut de cuviință să nu admită în compoziția sa lucruri banale și atunci a căutat să spiritualizeze, să poetizeze și să personifice elementele banale sau neînsuflețite introduse în opera sa. Calul lui Făt-Frumos îi spune viitorul, mioara-i vestește moartea ciobanului, în alta, o fată vorbește cu o floare, etc.

Din contră, lucrurile prea abstracte stau în contradicție cu sensibilitatea cerută în poezie. Pentru aceasta noțiunile prea abstracte au fost materializate: răul prin muma-pădurii, muma zmeilor, balauri, etc. Binele prin sf. Duminecă, sf. Vinere.

Se mai observă în poeziile populare o sinceritate de exprimare precum și o lipsă totală de declamații și de influența micilor preocupări ale zilei.

1) Poezii populare — Alexandri (Mihu Copilul III)

2) Miorița.

O singură obiecțiune s'ar putea aduce poeziei populare; e că în convorbiri sau descrieri liniștite e prea prolixă, numire care se atenuiază când ne gândim că ea întrebuițează aceste repetiri spre a fi mai ușor ținute minte.

Idealizând și perfecționând, poetul popular ne face să găsim în opera lui, la tot pasul, o accentuată tendință către bine, frumos, adevăr și perfecție, ceace îi dă o adevărată valsare etică. Se observă aceasta în personificările lui sublime, în Făt-Framos, Ileana Cosânzeana, în care poetul a sintetizat tot bine'e, tot frumosul și care isbândesc totdeauna asupra răului. De câte ori o fică de împărat n'a înduplecat pe tatăl său să-i dea de bărbat pe un sărac, dar frumos și viteaz!! Mihucopulul, viteazul adevărat, învinge pe hoțul de lanoș și-i disprețuește tovarășii cari nici nu puteau să-i ridice buzduganul.

* * *

Câtă înțelepciune nu respiră din proverbele poporului și cât spirit satiric întrebuițează în anecdote pentru a biciui răul și viciul! Și această tendință și iubire de bine și frumos se observă până și în producțiile cu totul subiective, până și în producțiile lirice ale poporului. Și aci se apoteozează frumoasele sentimente: iubirea curată, dragostea de natură, de patrie, de moșie, etc. . . . și mai ales, iată, cum e zugrăvit urâtul:

„Of! urât, urât, urât!
Boală fără de crezământ!
De te-ai duce'n codri, duce,
Ursu'n labe să te-apuțe.“¹⁾

Și în acestea găsim trăsături

¹⁾ Alexandri-idem (Urâtul).

de adevărată moralitate. Așa avem cugetare asupra deșertăciunii acestei lumi:

„Lumea asta-i o părere
De-i avere, de-i putere.“¹⁾

Cu aceste caractere „purtată din gură'n gură, din secol în secol“ — spune Odobescu — poezia populară păstrează cu simplitate, dar cu sfințenie tradițiunile, legendele vechi, care aduc aminte fiilor vitejiile și suferințele părinților, care, mai colorată în veci decât cronica, ne înfățișează în fețe mai vii și mai felurite viața vremurilor trecute și ne pătrunde mintea cu toate simțirile ce a încercat o națiune în frământările ei și pe care istoria știe adesea numai a le povesti.

Și apoi câte nu găsim în ea, pe care cronica, poate din cauza vechimei lor, le-a trecut cu vederea. Vedem în aceste scrieri comerțul nostru din vechime. Ce exportăm? În port la Brăila:

„... — în care dimirlii
Tot de grâu mărunț
Și de arnăut.“²⁾

Ce aveam dela streini? Haiducul dorește arme de Veneția, iar altul se mândrește că are nenumărați „venetici de câte cincii“.³⁾ Primeam apoi ștofe turcești și din țări mult mai depărtate. În „Rada“ ni se amintește chiar de,

„Papuci în badii
Aduși din Indii.“⁴⁾

Avem amintiri de domni vechi ca: Negru-Vodă, Mihai Viteazul,

¹⁾ Idem—Cântecul orbului (Doine).

²⁾ Idem—Kira.

³⁾ Alexandri—Poezii populare (Român Grue Grozovanul).

⁴⁾ Idem—Balade (Rada).

Alexandru Iliș, Tudor Vladimirescu, etc. . . . apoi de boeri în rândul cărora numără pe Radu Calomfirescu, Toma Alimoș, Moșoș Vornicul. Ni se amintește administrația Țării și diferitele dregătorii. Vedem apoi armele cu care au luptat în vechime contra atâtor dușmani, cum și în ce locuri au biruit. Cari ne-au fost dușmani? Ni se amintește așa de Tătari și Mizăcești, de Turci, Lehr, etc. . . . Haiducul era numai decât din Crăm (Crimeia).

În evoluția poeziei noastre poporane se vede însăși evoluția noastră istorică: vitejească, atunci când eram liberi, haiducească, atunci când eram asupriți. Astfel o singură baladă ne poate da material vast pentru studii istorice. D. Șăineanu studiind pe „Meșterul Manole” în comparație cu baladele popoarelor ce ne înconjoară, a văzut că aceiași idee de a clădi în zid se găsește și la Greci, Bulgari, Unguri, Sârbi, Albanezi și Macedo-Români și bazat pe aceasta trage concluzia istorică, cum că în vechime, la toate aceste popoare era datina ca, la facerea unei clădiri mărețe, era nevoie de o jertfă omenească, pentru ca lucrul să fi trainic. Dacă ar fi să mergem mai departe am vedea în toate aceste lucrări urme de personificări romane, chiar nume vechi din mitologia romană. Așa avem pe Sf. Vinere din vechea Venere; Sf. Miercure din Mercur, etc. Și la noi Soarele și Luna sunt frați, ca și la Romani Apollo cu Diana; ba poate și Sânziana e din Sancta Diana. Alții afirmă chiar că prin Păunașul Codrilor se înțelege vechiul Pan.

Poporul român apare în toate

aceste scrieri ca o națiune cu totul deosebită de altele și Românul are această cunoștință de sine și știe cât prețuește. Un cal bun, spune poetul poporan, e foarte potrivit pentru Român, iar ca „cea mândră română” nu-i niciuna. Își iubește mult țara și o dorește; când își aduce aminte de ea în țări streine, pâinea ise pare amară. Pentru ea se bate bucuros cu toți dușmanii, de care puțin îi pasă; și-a urât totdeauna asupritorii și-a ascultat cu drag de oamenii drepti.

Se ocupă cu agricultura, cu păstoritul, în care cauză făcea mai multe drumuri, după iarbă. O bună parte făcea negoț: „Pleacă în călătorie, să facă negustorie,” spune o poezie poporană. Altă parte, erau meșteșugarii, mai numeroși prin târguri. Aveau o îmbrăcăminte foarte simplă; haiducii și oamenii mai avuți se îmbrăcau ceva mai bogat, iar femeile iubeau mult giuvaericelele.

Aveau locuințe făcute din bărse sau cărămizi, simple, numai boerii le aveau din piatră. Credincios din fire, a iubit mult biserica și pe reprezentanții ei. Foarte moral, se întreabă la tot pasul parcă, dacă-i place lui Dumnezeu cece face el. Foarte superstițios, ne face să găsim peste tot o mulțime de superstiții, parte moștenite, parte dobândite. Trăit în mijlocul naturii a învățat să o iubească și să o cunoască și mai ales în acest domeniu cunoștințele i sunt numeroase. Cunoaște bine bolta cerească, vremea și mai ales câmpul. Își iubește mult animalele cari l-au ajutat; haiducul sărută calul care l'a scăpat, iar plugarul numește boii „frații lui de muncă.” Cu

mult sânge latin, e foarte pasionat într-o nobilă dragoste și foarte adesea e infidel în căsnicie. Ține mult la părinți, dar mai ales la copiii pentru cari nu pregetă să-și dea viața. Are o deosebită dușmănie contra Grecilor și altor lifte streine, pe care nu le poate suferi. Poet în majoritatea cazurilor, își exprimă bucuria și tristețea cântând:

„Bate vânt de primăvară,
Eu cânt doina pe afară
De mă'ngân cu floriile
Și privighetoriile;
Vine iarna viscoloasă,
Eu cânt doina închis în casă
De-mi mai mângâi zilele
Zilele și nopțile;
Frunza'n codru cât invie,
Doină cânt de voinice;
Cade frunza jos în vale,
Eu cânt doina cea de jale. 1)

Mai au o deosebită însemnătate aceste opere, dacă sunt culese în mod conștiințios, din punctul de vedere al limbii. Poeziile din diferite regiuni ne arată în mod fidel limba vorbită în aceste regiuni, cu particularitățile ei; și de oarece sunt lucrări poetice, unde nu se poate întrebuița decât o limbă cu oarecare noblețe — potrivit caracterului lor — se vede până la ce grad de perfecțiune limbistică s'a putut ridica țărănul nostru. Se poate afirma dela început că limba întrebuițată în ele e o limbă curată, senină, adevărată limba românească.

Departate de a fi în proporția cerută de lexicul limbei române, elementele streine din această limbă sunt foarte puține. Elementul latin predomină asupra tuturor celorlalte; dacă s'ar face sta-

tistica elementelor streine — cum foarte bine a zis Hoșdeu — am avea 1, 2 sau cel mult 5%. Se observă totuși în diferite producții provincialismele caracteristice regiunii și într-o proporție cu totul măsurate și în mare parte cerute de nevoia rimei; găsim diminutivele, numeroase în nordul Moldovei și descrescând cu cât ne coborâm. Avem apoi rămășiți vechi de cuvinte turcești, unele date chiar în forma turcească, neromânizate deloc. Așa în „Rira“ găsim: „*Ghelai* (mândră) tu cu mine.“

În ce privește modul de legătură al ideilor am avea puțin de obiectat autorului poporan, obiecție care se micșorează însă dacă ținem seamă că el n'a avut alt învățător afară de geniul lui și natura. Prea puțin construcții silite sau confuze; avem însă construcții de o claritate și o valoare excepțională, care ar face onoare chiar unui poet cult. Avem câteva construcții arhaice, mai ales perfectul simplu în *oiu*. În măsura îngăduită de poezie avem și înversiuni numeroase. Stilul de predicție al poetului popular e cel figurat, foarte de recomandat în poezie. Comparații, metafore, alegorii, onomatopei se întâlnesc la tot pasul în poezia poporană; iar locul de unde se iau ele, de regulă este natura. Aci natura e un templu vast, unde se celebrează căsătoria eroului cu moartea, templu, unde fiecare element personificat își are rolul său determinat; calul haiducului fuge așa de repede, că-și „mișcă copitele, ca șoimii aripele“¹⁾ sau gonește

¹⁾ Alexandri — Poezii populare — (Doina).

¹⁾ Alexandrii — Poezii populare (Sărb-sărac)

„Epurește, ogărește,
Păsărește, fulgerește“¹⁾

Stoian Șoimul după ce omoară
pe Vidra și-i împarte membrele
pe câmp, spune părinților că :

„Eu pe Vidra mi-am lăsat
Într'un codru depărtat,
Hotărând moșiile
Și-așezând momâiele,
Cu capul și țâțele.“²⁾

Găsim — mai ales în povești
— numeroase expresii particulare,
idiotisme, formate din cuvinte
cari au în înțelesul comun, un
înțeles mai larg, dar în legătură
cu anumite cuvinte au căpătat un
înțeles cu totul particular și cu
puțință de înțeles numai de aceia
ce înțeleg spiritul limbii.

Aceste poezii populare au fost
cinstite în toate țările. Națiuni
civilizate cu o cultură mult mai
înaintată decât a noastră, au re-
zervat în cultura lor o pagină de
onoare acestor producții populare
și le-au păstrat ca izvoare națio-
nale de inspirație pentru poezia
cultă. La noi „acești copii găsiți
ai geniului românesc“ au adus o
reflecție salutară în cultura noastră.

La începutul sec. al XIX, când
doream un început de cultură și
literatură națională, eram cu toții
desorientați: n'aveam o limbă, o
formă, o tradiție literară. Apariția
acestor poezii a adus un mare
bine; ne-a făcut să avem scriitori
și opere de valoare.

De aceea avem o mare datorie
față de aceste producții: să le
păstrăm și să le respectăm, hără-
zindu-le un mănunchi de pagini
în cartea neamului, pentru că ele
ne-au ținut loc de cronică, de

cultură națională, ne-au păstrat
limba și au dat o nouă și puter-
nică îndrumare literaturii noastre
moderne.

George Baiculescu.

**Buna și Bartha Primul atel-
ier pentru vulcanizarea cau-
ciucurilor și transporturi cu
automobile. Cluj, Str. Voevo-
dului 2. (lângă Casa învățăto-
rilor) telefon 361.**

*In atențiunea damelor! Au
sosit din Paris, Viena și Ber-
lin modele cele mai nouă de
măntale de iarnă pentru da-
me. Modele de Blane cu pre-
țurile cele mai convenabile. Dia-
mantstêin și Moskovits, Cluj,
Cal. Reg. Ferd. 25. (Vis-a-
vis de poșta).*

Frații Renner & Co. S. A.
Fabrica de Pielarie Cluj. Es-
te cea mai mare și mai mo-
dernă instalație pentru fabri-
carea mărfurilor de pielărie.
Produsele ei concurează cu
cele mai bune și mai efține
produse străine. Fabrica de
pielărie, încălțăminte și cu-
rele de transmisiuni. Sucur-
sale și reprezentanți în toate
orașele mai însemnate din
țară.

Banca și Ipoteca economică S. A.
Cluj, Piața Unirii 9. Sucursala Dej.
Transmite la Ungaria, Austria, Ceho-
Slovacia, Germania etc pe preț fixat
ori pe preț curent în modul cel mai
convenabil. Se ocupă cu toate afacerile,
cari cad în sfera de activitate a băn-
cilor și ipotecilor.

Parfumeria „D'Or“

¹⁾ Idem (Doncilă)

²⁾ Idem (Vidra).

Teatrul actual din Rusia.

„Țara pierde poporul petrece“ .. și într'adevăr c'ășa e psihologia neamurilor ce se sting. Astăzi în Rusia se petrece mai mult și mai intens de cât înainte de război. Teatrele sunt mai numeroase, cafeuri, cabareture, se înmulțesc într'una și încă după cerințele moderne. Și un corespondent scrie ; „Cu gândul la teatru și petrecere un Rus uită și de foame, al cărui ideal e să-și procure un bilet de teatru pentru care depune cele mai mari străduințe.“

Multe din teatre sunt subvenționate și chiar întemeiate de guvernul bolșevic, pentru a putea propaga preceptele comuniste, ceiace le și reușește. Cu atât mai mult a ajutat la aceasta și gratuitatea frecventării teatrului pentru popor. Așa cât muncitorii lăsau locul, năvăleau cu toți la intrarea teatrelor, pentru „ca să mai înecă amarul zilei.“

Mai târziu când s'a văzut că veniturile țării sunt mizere și gustul teatrului dezvoltat în popor, s'au recurs la taxe, anulând vechile dispoziții. Dar aglomerația e tot așa de mare.

S'au format companii de teatru una după alta cum este renumita „Studias“. Și comisarul poporului la departamentul artelor, renumitul actor Lunaciarski, încurajează pe cât posibil, aceasta. El chiar a făcut pe marea dansatoare Isidor Duncan să revie în Rusia pentru a distra publicul, apoi dându-i sprijinul și chiar un palat să înființeze o școală coreografică unde învață dansurile mii de copii.

Și ce nu vezi acum în Moscova Petrograd și câteva orașe mari? Toate excentritățile, din Vestul Europei, cu futurism, expr. sionism, imaginație și nebunie rusească sunt date publicului, care e încredințat că numai binefăcătoarei revoluții îi datoresc această fericire. Dar regizorii și artiștii aranjează în așa fel piesele străine ca și toate importările, că le dă o atmosferă cu totul rusească, ceiace publicului îi pare nou și atrăgător. Așa se joacă din Schiller, Shakespeare, O. Wilde, B. Shaw, Maeterlink, Francisc de Croisset, Andreiew, Gorki, Gogol. Hayermaus, etc. precum și din autorii tineri ruși, cu produse de propagandă bolșevică de altfel foarte slabă. Bine înțeles că și piesele clasice le modifică, — mai ales în teatrele oficiale, — în sensul vederilor lor comuniste.

Vechea tradiție se mai păstrează puțin în fostele teatre imperiale din Petrograd și Moscova, cărora li s'au mai alăturat încă patru mici teatre noi. Piesele de cameră sunt însă mai căutate, unde sunt inovații mai multe printre cari montare bogată, futurismul în decorație și muzica care să acompanieze jocul de scenă, ori care ar fi caracterul piesei.

O vie activitate depune Mayerhold, fostul impresar al teatrului imperial. El e însărcinat cu organizarea teatrelor oficiale pentru propogarea ideilor bolșevice, al căror înverșunat susținător este. Ba a mers așa de departe cu tendințele sale, încât l'a acuzat într'o cartă a sa pe Comisarul Artelor

Lunacearski că nu e în „destul de roșu“ de și au fost colegi de scenă.

... Și petrecerile continuă zi și noapte... iar „poporul“ plânge și râde!

M. Mileanu.

Cartea de bucate a **Bufetului Central: Desdimeineața**: Zama acră, supă de puiu, supă de fasole. **Înainte de amiazi**: Dejun. **După amiazi**: Ojina de delicatese. **Seara**: Cina după teatru. **Ziua și noaptea**: Specialități de bere și de vin.

Baumzweig, Rosenfeld & Comp. comercianți mari de textile, Cluj, vis-a-vis de poștă. Izvorul cel mai eftin de cumpărare. Secții în mare și mic.

Transmiteri în orșicare țară a străinătății efeituește Banca Comercială și Industrială, Cluj, Str. Regina Maria 59. Cumpără și vinde monedă streină cămătizarea cu prețul cel mai ridicat al conturilor curenți, împrumuturilor lombardate și depozitelor. Tele'ou 10—55.

Frații Joano ics Cluj, Piața Unirii No. 32. Cel mai mare și cel mai vechiu atelier pentru fotografie din Ardeal. Execută acvarele, măririi și orice fel de suscepere ori-când peste zi.

Doammelor și D. mnilor!

Vopseala de pă: *L'Oreal-Honné*, în praf și în fluid se capătă în următoare culori: Negru, brunet, castaniu închis și deschis, blond mat, blond de aur, blond (albuț), roșu închis și deschis. Reparez pār stricat cu vopseală. Vopseala arabică tot aici se capătă. *Iuliu Mussa* friser de dame Str. Memorandului 10.

INSEMNĂRI.

O CARTE DE MARE VALOARE.

Suntem informați, că dl *Dr I. Carol Șotel*, medic și vechi gazetar român care ca fruntaș al partidului național, a jucat un rol important politic în Ardeal, pe timpul Consiliului Dirigent, lucrează în prezent la descrierea amănunțită a revoluției, din anul 1918 și munca depusă de ardeleni pentru înlesnirea intrării Armatelor Române în Ardeal. Dl *Dr. Carol Șotel* este bine-cunoscut publicului ardelenesc de pe vremea când era gazetar și îndura pentru ideal și dreptate cele mai barbare persecuții ungurești. Retras câțva timp din luptele publice, a funcționat ca medic în Rodna-Veche, iar astăzi, de acolo, din acel colț de provincie își r. începe activitatea în ogorul literelor. Anunțăm cetitorilor noștri pe această cale, că în curând vom putea publica în revista noastră câteva fragmente din lucrarea prețioasă a dlui *Dr Șotel*, care are menirea de a arăta viitorului adevărata stare de lucruri din 1918.

Atențiune! Vînd cu 10% mai eftin ca orșicare firma din bransă. Faceți comandă în scris ori în persoană, Mărfuri necorespunzătoare le iau îndărăpt. Comerț mare în tricotaj, mărunțisuri, hârtie, a ticole din Norinberga și de cășnicie

Casa mare de vânzare.
Telefon 494! În mare.
Cluj: Piața Mihai Viteazul No. 40!

Orologii, bijuterii să pot cumpăra la firma *Goldschläger & Co.* din redeschisă Cal. Regele Ferdinand. edificiul hotelului Transilvania. Obiecte vechi și rupte de aur și argint se cumpără cu prețul cel mai ridicat ori se schimbă cu nouă

CUM E?

— SZÉP ERNŐ —

Spune-mi cum e
Amurgul, când pe munți de-omăt coboară.
Când pe lacuri
Se lasă nesfârșita seară.

Spune-mi cum e
Trecutu 'n inima ce sângerează.
Tinereța
Simt cum se stinge și 'nnourează.

Justin Ilieșiu.

Poeții români în traducere ungurească.

După cum ni-se anunță, casa de editură „Cele Trei Crișuri“ din Oradea-Mare a pus sub tipar în zilele acestea un volum de traduceri în ungurește din versurile tuturor poezilor moderni români. Traducerile sunt semnate de către dl. *Keresztury Sándor*, unul dintre cei mai de seamă poeți unguri a generației de astăzi. Dl. *Keresztury* a trăit mult timp în Ardeal și învățându-ne limba s'a ocupat timp îndelungat de literatura noastră, fiind unul dintre puținii literați înțelegători ai vremii, a ajuns la concluzia, că necesitatea unei apropieri româno-ungare (în ce privește popoarele conclocuitoare) se resimte tot mai mult în statul român și

că această apropiere în împrejurările actuale nu se poate face decât pe cale culturală. Primul pas îl face dsa prin publicarea în ungurește a scrierilor poezilor fruntași români. Cunoscând talentul acestui poet ungur, nu ne îndoiim, că antologia Dsale va avea un succes formidabil și că va fi bine primit pretutindeni.

După apariție ne vom ocupa mai pe larg de traducerile dlui *Keresztury*.

Atențiune!

S-a deschis!

Magazinul favorabil cunoscut de unelte croitorești și de mărunțișuri a lui *Martin Rothmann* Cluj, Str. Matia 2. Vânzarea în mare și mic. Comenzile din alte localități, vor fi satisfăcute prin poștă.

CEI CARI ÎNTÂRZIE MEREU

— *Ady Endre.* —

Noi totdeauna 'ntârziem pe drum
Și noi venim atâta de departe.
Ni-s pașii triști și visurile moarte —
Întârziem și-acum.

Nici nu putem în liniște muri,
Căci moartea când asupra-ne
[coboară

Ne chinuște și ne înfioară
În focul negrelor melancolii.

Noi totdeauna 'ntârziem pe drum.
Târzii ni-s visele, succesele, im-

[brățışarea,
Limanul, liniștea și căutarea —
Întârziem și-acum.

1. *Ilieșiu*

Tălpi de opinci și de ghețe, piele de încălțăminte și netedă pentru curelari totdeauna în asortiment mare, în mic și mare, cu prețurile cele mai eficiente. Comenzile la periferii le fac în pachete de poștă. La pozițiuni de vagon mare beneficii. Fabrica de piele *Samson*. Str. Aprinjoarelor 1. Vis-a-vis de magazinul C. F. R. Telefon: fabrică 386. Telefon locuință 3—87.

Dacă voiți să aveți față curată, proaspătă, î cercați odată Crema Ambra peste zi *Crema-gold Ambra* (noaptea). Depozit principal: *Drogeria Emke Cluj*. În provincie se espedează prin poștă.

Ludovic Déri maestru blănar
Casa de blane cea mai mare,
veche și solidă din țara noastră.
Cluj, Str. Memorandului 3. *Noutățile de modă din streinătate!*

Uzina electrică a orașului sub conducerea soc.

Cluj, C. R. Ferdinand 30.
Palatul Széky. — Telefon 403.

G A N Z

Execută instalații electrice și transmisii-ni de curent. La comandă liferează instalații de motoare electrice. Lampadare și alte materiale pentru inst. permanente.

La dorința obștească am pus iară în circulație specialitățile de bere năgră „*Hercules*“, cu malată dublă și într'o calitate neîntrecută, care se capătă în sticlă și în bute în toate prăvăliile de acest soi. Tot așa și berea noastră albă, delicată „*Monosto*“. Fabrica de bere „*Czell*“ Cluj.

Banca Ardeleana

și Casa de Economie Societate Anon.
Cluj, Piața Unirii 32. — Casa proprie.

-In salonul central de frizerie și manicule pentru dame efectuează personal toate lucrările de frizerie, ondoări, spălatul capului Iulia Péterfy Cluj, Calea Regele Ferdinand No. 13, în curte.

cumpără

Aur zdrobit, argint și briliante pentru
Cel mai mare preț
Juelarul **GRÜNFELD**
Calea Regele Ferdinand 21.

Citiți și răspândiți **Evoluția!**

Cărți noi.

Eminentul critic român D. Prof. G. Ibrăileanu a pus sub tipar în editura „Viața Românească” un volum de studii critice intitulat: „Spiritul critic în cultura românească” în care analizează toate manifestările de artă critică, de la primele semne de cultură românească din trecutul nostru și până azi.

În curând va mai apare un nou volum de Dl. Mih. Codreanu maestrul sonetului românesc. Va cuprinde un ciclu de sentințe filosofice sub numele de: „Filosofia Nimicului” Din el se reliefează clar personalitatea scriitorului așa cum ni l'a zugrăvit și Dl Ibrăileanu într'un studiu critic din No. 12 al Vieții Românești.

Manuscrisele lui O. Wilde.

Citim într'o revistă englezească că s'a descoperit la niște vechituri în Londra un nou manuscris inedit de Oscar Wilde. Lucrarea se spune că este feerie de mare valoare literară intitulată: „Dragoste pentru rege” și că s'au oferit prețuri foarte mari pentru editarea ei.

Un nou volum de Dna Bary.

Cunoscuta poetă Alice de Bary care ocupă un loc de frunte printre scriitorii elvețieni s'a lăsat de versuri. Până acum a publicat 3 Volume. S'acum iață că vine cu un Volum de proză și primul intitulat: „Le soleil dans la forêt” Critica e unanimă în a-i releva apartența și a lăuda puterea de imaginație a scriitoarei, prinsă într'un simbolic și sănătos realism. Trădează întru câtva noile curente ce-o influențează, păstrându-și însă personalitatea literară distinctă și nealiterată.

Un nou scriitor francez.

În Franța s'a ridicat un nou și puternic scriitor Marcel Berger. Acum de curând a tipărit un roman care a atras atenția criticii și lumii intelectuale, prin precizia expunerii și clara reliefare a personajilor. Partea interesantă mai ales pentru noi Români, e că unul din principalii eroi ai romanului se numește Titu Vernescu de orogină română. Volumul se numește „Les Dieux Tremblent” și face rețetă frumoasă editorului.

Literatura nouă rusă.

Scriitorul caucazian M. Saprunzug, unul din scriitorii ruși favorizați de actualul regim, a scos de curând un Volum „Zâmbetul lui Tseke” editat în Tiflis. La acest Volum care face teoria etice bolșevice, de și face propagandă ditirambică putem citi în mod direct consențințele distrugătoare ale guvernării comuniste. În el găsim date istorice de mare interes. Ne place însă sinceritatea de care se lasă furat.

Record literar.

Dintre cărțile franceze, recordul de ediție îl are azi „Cyrano de Bergerac” de Ed. Rastand căci a ajuns să se ti-

Fabricat propriu.

Prețuri originale de fabrică!

Stofelele de haine și mantale

ale industriei de lână Soc. An. Timișoara. Sunt cele mai bune și eficiente

Prăvălia din CLUJ: CALEA VICTORIEI 24.

parească în 538.000 de ediții. Această strălucită operă, e tradusă în mod admirabil și la noi de Dl Mih. Codreanu care și-a atras marea premiu al Direcției Teatrului Național.

A bibliotecă literară de popularizare.

Editura „Viața Românească“ Va face să afară în curând o *bibliotecă pentru popor*, care va avea menirea să răspândească în masele de jos literatură și știința popularizată, avându-se în vedere partea morală și practică pentru folosul educativ al cititorului.

E o operă socială de accentuată importanță acest gest al marelui edituri, care va juca un important rol în cultura neamului nostru. Fiind uinica din țară, după cea a Asociației din Sibiu, nu poate de cât să ne bucure, laudând inițiativa „Vieții Românești.

Dl Prof. Octav Botez.

Va tipări în curând un volum de critici și studii literare asupra operilor cârtorva scriitori români și străini și originalității lor. Volumul se va numi „Scriitori Români și Străini“-„Note pe marginea cărților.“ Multe din ele s'au publicat în Rev. „Viața Românească“ de unde-i cunoaștem spiritul adânc pătrunzător în disecarea rațională a operelor literare.

O ediție populară a lui Baudelaire.

În sfârșit opera poetului satanic și spiritual totodată a apărut într'o ediție populară. Editorul Hatier a condensat esența operei lui Baudelaire în trei elegante plachete, una pentru „Fleurs du Mal“ alta pentru „Poamele“ în proză“ a treia pentru articole critice. Foarte bine imprimată, într' un format comod, cu note de D. Peyret de Betouzet, aceste plachete prin estinătatea lor (șasezeci centime) fac accesibilă opera lui Baudelaire marelui public.

Dl Radu Rosetti scrie.

În editura „Viața Românească“ au apărut 2 cărți de distinsul scriitor moldovean *Radu Rosetti*: „*Povești Moldovenești*“ și *Alte Povești Moldovenești*“ unde pe cale de documente istorice ne povestește așa de frumos într'o limbă aleasă pur moldovenească, o serie de novele cu întâmplări, reale din viața boerilor moldoveni. Această literatură documentară cu haina sa patriarhală în care îmbrăceată, prin sinceritatea și humorului, ne dă pagini alese și unice în felul lor.

Tablourile reale ce se desprind din ele așa de clar, retrăind citindu-le, te atrag și te captivează.

Dl Rosetti va mai tipări în curând și cele 2 romane: „*Cu paloșul*“ și „*Păcatele Sulgerului.*“ Primul roman e istoric, descriind evenimentele din epoca descălicării lui Bogdan Dragoș și fondarea principatului Moldovei. În el se vorbește mult de republica și cetatea Bârladului, de cetatea Bacăului și de cele câteva republici basarabene, din acel timp.

Mihail Kalmár S. A. comercială prăvălia mare de vopseli. Cluj, Regina Maria. Firma cea mai veche mai solidă a Ardealului!

Segesvári și Soții. Comerț mare de vopseli. Depozitul cel mai mare din România de articole fotografice. Magazinul general al fabricatelor Ernemann—Krupp—Hubertus. Cluj, Str. Reg. Maria.

Jorapi de copii și de dame,
Sinuși și mărunțișuri au so-
c în mare asortiment la

Fischbein și Spitz
Cluj, Piața Unirii. (Palatul Bánffy)

Fridric Cell și Fiii: fabrica de bere este pretitundeni simpatică. Fabrica lor de licher și rom în str. Mănăștur No 4., magazinul mare de beuturi spirtoase și comerțul lor mare de vin face de bună seamă cea mai mare circulație în întregul Ardeal. Fabricatele cele mai renumite siunt berea specială nutritoare Hercules, precum berea albă Cell: produsele speciale de licher și alte spirtoase, vinuri, cari sunt cele mai bune, mai distinse dintre toate alte fabricate. Mai observăm, că berea Hercules în privința conținutului ei de alcool, de nutreț și prin finețea ei suportă concurența fabricatelor din München și firma este în stare să concureze prin produsele ei speciale pe toate piețele mondiale. Pivnițele ei de vin, cari acoper necesitățile Ardealului și Regatului, vechi sunt pline cu vinurile cele mai delicate din Ardeal.

Cele mai elegante ghete din materialul cel mai bun se efectuiază la

FERENCZI

PANTOFAR DE LUX.
Cluj, Str. Muzelului No. 1.

Frații Martonffy & Co. Cluj. Piața Unirii 20. Prețuri scăzute după sărbători. Casa mare de Blane. Expoziția de blane. Tot felul de articol de blană, de prima calitate. Izvorul cel mai eficient de cumpărare. Să nu cumpărați blană, până ce n-ați vizitat modele și mărfurile noastre de blană cele mai noi. Adresa telegrafică: „Mártonffypelz.“ Telefon 10—15.

Salon de pălării

pentru dame. Cluj, Str. Matia 5.

3
cuvinte
nouă:
„Halló“
Gumă
Pharma

este mijlocul cel mai bun de precauție. Se vinde la toate farmaciile și drogeriile.

Restaurantul de gara, Cluj. Proprietar Aurel Lazăr Decei. Vinuri eminente de rasă. Bucătăria excelentă și serviciul exact.

ATLANTICA

vinde cafeaua cea mai bună.

Cluj, Calea Reg. Ferdinand 1.

Locul de întâlnire a societății din clasa medie a Clujului este restaurantul Pferschi, Toată lumea cunoaște acest local simpatic și vesel, renumit de bucătăria și pivnița lui excelentă. Pferschi are un public așezat și statornic, care își are acolo distracția toată seara pe lângă mai buna.

SVAJKOVSKY

Carne proaspătă de prima clasă mezeluri și snifeluri.

CLUJ, Piața Sfântul George 1.

Casa de modă de dame a lui Eugen Szabó este bine cunoscută de prețurile ei eftine, de serviciul ei exact. Cluj, Calea Regele Ferdinand 5. Noutățile cele mai recente, mai frumoase de stofe și mantale de iarnă în mare asortiment au sosit la depozit. Colosal asortiment în stofe de mantale. Telefon 479.

Apare sub conducerea unui comitet
Redactor: V. I. MOLDOVAN.
Editor, proprietar: „FIGARO“

WILHELM MORVAY

casa, de hobote, panglici și mătasă.

Cluj, Piața Unirii 12.

Telefon: 12—32

W. BERMANN

băcănie. Ccoloniale și măruri
țigări în mare și în mic.

Piața Mihaiu Viteazul 39.

Cadrarea tablourilor, echiparea
edificiilor cu munca de sticlărie
o execută cu prețurile cele mai
convenabile

Ludovic Ausländer.

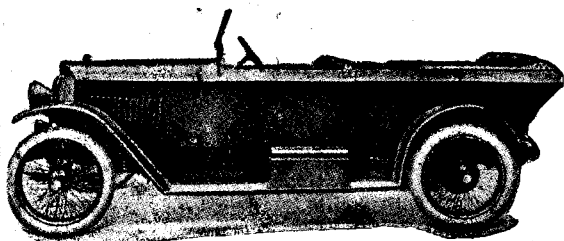
Sticlărie Cluj. P. M. Viteazul 39.

Telefon: 944.

Transmiteri în orșicare țară din străinătate se fac
cu prețurile cele mai scăzute prin

Banca Mobiliară S. A. CLUJ

CALEA REGELE FERDINAND 34.

AUTOMOBILE,
cauciucuri accesorii

EMIL BLAGA

CLUJ,

Piața Stefan cel Mare 7.

Telefon: No. 270.

Seminarul de drept
Dr. Mureșian.

Telefon No. 310,

CLUJ, Strada Nicolae Iorga No. 23.

S'a deschis la Cluj cel mai elegant
salon de fotografiat

Gardi și sotul

care pregătește cele mai artistice lucrări fotografice.

Văpșește, curățește
după model

DUF EK

CLUJ, Str. Samoil Micu 10.

Doamnele noastre să sprijinească industria
românească. Ce se poate dela români, nimic
dela străini Cereți și ve-ți convinge, că
salonul de modă

„VENUS“

Cluj, Strada Memorandului No. 13. escută
prompt și convenabil orice gen de croiuri
pentru dame.

Cea mai veche instituție de asigurare din România-Mare Primește asigurări contra incendiului, contra fortului prin spargere etc. — Asigurări mai departe pe viață, cu prețurile celem convenabile.

„Transilvania“

Agentura gen. Cluj, Piața C. Vodă 13.

Cliseurile Evoluției le pregătește

Zincografia

„MINERVA“ S. A.

Cluj, Strada Regina Maria No 1.

Alexandru Taub

Magazin de mode pentru domni

Cluj, Strada Nicolae Iorga No. 2.

Fabrică de spălat cu vapori

Telefon:
No.

500

„Kristály“

Văpsește și curățește.

VULCAN

Atelier de vulcanizare

MÁTRAY ȘI MAKKAY

Cluj, Str. Baba Novák (Betlen) 8.

Triska J.

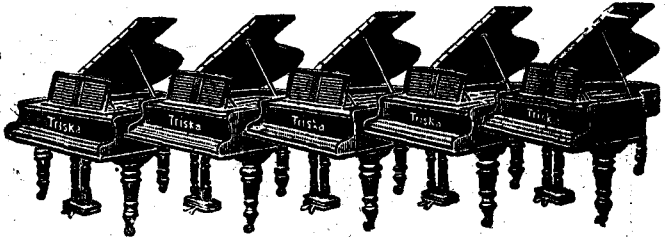
Acordă, repară și transportă pianе conservatorului, operei și tuturor institutelor de stat.

Piane se dau cu chirie.

Primul și cel mai mare depozit de pianе din Ardeal.

Cluj, Str. Saguņa No. 18.

Au sosit în mare cantitate pianе și pianine di fabricele „Pörster“ Wir h, Hnffmann și Stingl.

**REGELE
PĂLĂRIILOR**
CLUJ, PIAȚA UNIRII 24.

IULIU MUȘȘA

cel mai mare magazin.
Coafer de teatru și Dame

Str. Memorandului 10.

RÓZSA

Drogeria Mare si Fabrica chimica S. A.
Cluj, Pravalia Engro Str. Londrei No. 21.

Detail: Piața Unirii No. 28.

Chemicalit, Specialități pentru Farmacii Specialități pentru cosmetică.

Moara de foc **Maurițiu Friedmann**

CLUJ, Str. Căilor Ferate 4.

Precauțiune!

Se falsifică deja!

Nu

Boxa,

Nu

Boksa,

Nu

Bogsa,

Și nu

Bocsa,

ci

Bogsza!

Să mâncăm

in restaurantul „**HOTEL CENTRAL**”

Prima bucată ie de lux. — Beuturi excelente. — Toată seară concert

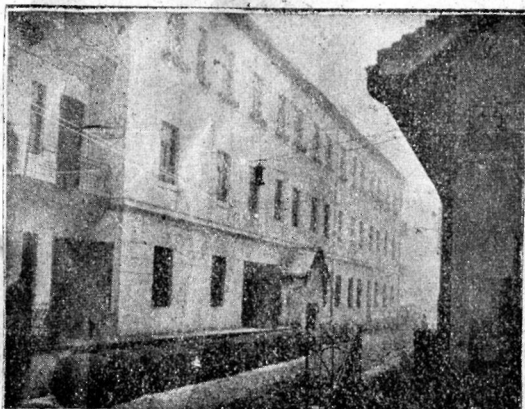
Prăvălia cea nouă a firmei Katz și Bernath în palatul lor propriu de două etaje din Piața Mihai Viteazul. Unadintre prăvăliile cele mai mari de delicatese coloniale en gros.

Tipografia Frații Katz Testvérek Cluj, Piața M. Viteazul 34. (Szécsenyi-tér)

zinele fabricii de licheruri „BOGSZA“ a Soc. An. Comerciale Bognár și Szántó.

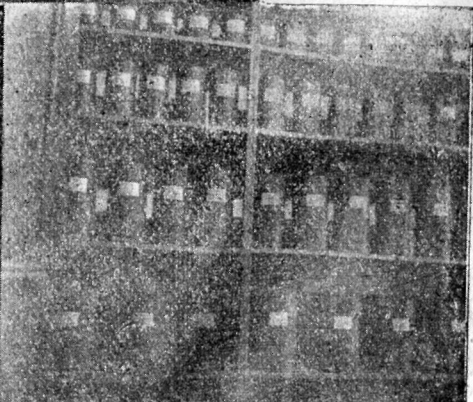
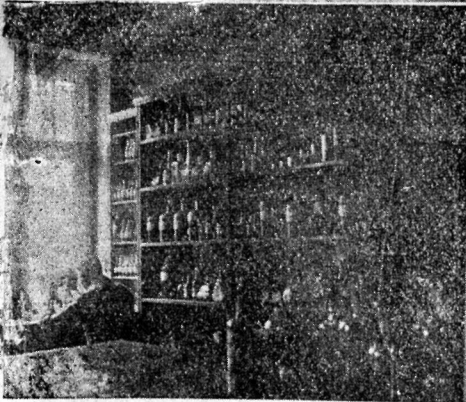
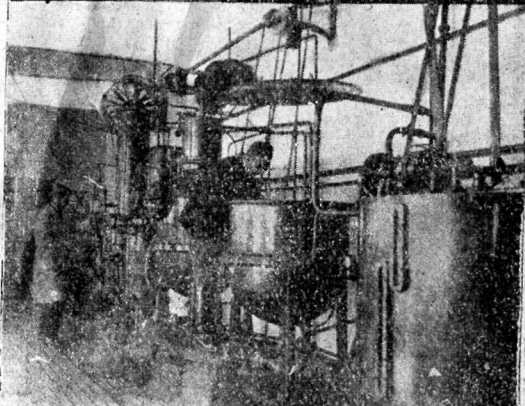
ele fabricii de
ruri „Bogsza“ a
An. Comerciale
nár și Szántó.

n de mașini.

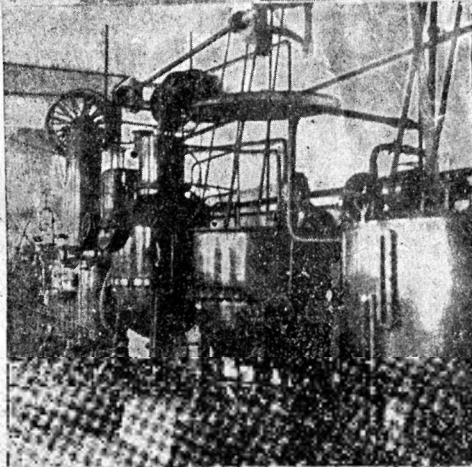

3. I. Laboratorul

4. Magaziu de ma-
terial de plante
și fructe.

Uzinele fabricii pe licheruri „BOGSZA“ a Soc. An. Comerciale Bognár și Szántó.

5. II. Laborator

6. Magazin manual al licherurilor naturale „Bogsza“ fierte din sucurile plantelor și fructelor.

7. Sala de mașini în funcțiune

8. Sala de ajustare

9. O parte din magazie și pivniță.

